

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 159.944.3

Віталіна Віталіївна Брилевська,
*Студентка IV-го курсу спеціальності «Психологія»,
Донецький національний університет
(м. Вінниця)*

Актуальність дослідження. У суспільстві відбуваються соціально-економічні зміни, які висувають нові вимоги до особистості педагога. На перший план висувається його здатність бути суб'єктом свого професійного розвитку, в умовах соціальної невизначеності самостійно знаходити вирішення соціально і професійно значущих проблем. Тим часом відсутність чітких орієнтирів в галузі освітньої політики підсилює психоемоційні навантаження на педагогів, породжує психологічний дискомфорт, провокує моральну дезадаптацію педагогів. Все це ініціює негативні зміни особистості педагога. Тому проблема професійних деформацій особистості є актуальною для сучасного суспільства. Деструктивні зміни особистості досліджувалися в психоаналітичних теоріях (А. Адлер, З. Фрейд, Е. Фромм, К. Юнг) як руйнівних тенденцій її розвитку і протиставлялися творчим. У концепціях професійного становлення особистості В. А. Бодрова, Е. Ф. Зеєра, Є. О. Климова, А. К. Маркової, Л. В. Митіної визнається різноспрямованість онтогенетичних змін особистості у процесі виконання професійної діяльності. При цьому наголошується, що професійний розвиток особистості супроводжується особистісними надбаннями і втратами, тобто, розвиток - це не тільки зростання, вдосконалення, але й руйнування. Отже, професійні деструкції об'єктивно супроводжують професійний розвиток особистості.

Мета нашого дослідження є теоретичний аналіз психологічних аспектів професійних деструкцій та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на їх попередження та подолання у педагогів.

Об'єкт дослідження професійна деформація особистості.

Предметом нашого дослідження виступав теоретичний аналіз професійної деформації педагогів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідники В. А. Бодров, С. П. Безносков та інші [1] відзначають, що найбільшою мірою професійні деформації розвиваються у представників соціономічних професій, постійно взаємодіючих з людьми: лікарів, педагогів, працівників сфери обслуговування та правоохоронних органів, держслужбовців, керівників, підприємців. Наслідком всіх цих деформацій є психічна напруженість, конфлікти, кризи, зниження

продуктивності професійної діяльності особистості, незадоволеність життям і соціальним оточенням тощо.

Відомо, що корекція професійних деформацій включає як різні види тренінгів, психотехнік, ділових ігор, так і традиційні форми роботи з вчителями - лекції, бесіди. Можуть використовуватися техніки і прийоми, які застосовуються в різних психологічних та психотерапевтичних школах - в гештальттерапії, психодрамі, нейролінгвістичному програмуванні, транзактному аналізі і груп-аналізі, тілесно-орієнтованій терапії та арт-терапії. Всі ці техніки повинні бути відповідним чином адаптовані для вчителів, використовуватися і інтерпретуватися в рамках концепції професійного розвитку педагога [2; 3].

В ході теоретичного дослідження, аналізу психолого-педагогічної літератури, присвяченої темі впливу професійної діяльності на особистість, нами розроблені практичні рекомендації, спрямовані на попередження і подолання професійних деструкцій педагога. Встановлено, що професія педагога ініціює утворення цілої низки професійних деформацій особистості. Ми визначили основні детермінанти професійних деструкцій педагога. Це стереотипи мислення і діяльності, соціальні стереотипи поведінки, окремі форми психологічного захисту: раціоналізація, проекція, відчуження, заміщення, ідентифікація. Створення деструкції ініціюється професійною стагнацією фахівця, а також акцентуацією рис характеру педагога. Але головним фактором, ключовою детермінантою розвитку деструкції є сама професійна педагогічна діяльність.

Нами виокремлені можливі шляхи професійної реабілітації педагога: підвищення його компетентності; діагностика професійних деформацій і розробка стратегії подолання професійних деструкцій; проходження тренінгів особистісного та професійного зростання; рефлексія професійної біографії і розробка альтернативних сценаріїв подальшого особистісного та професійного зростання; профілактика професійної дезадаптації початківця педагога; оволодіння прийомами, способами саморегуляції емоційно-вольової сфери та самокорекції професійних деформацій; перехід до інноваційних форм і технологій навчання; проведення серед педагогів конкурсів, олімпіад, оглядів професійних досягнень; засвоєння нового, «додаткового» навчального предмета і викладання його як факультативного.

Висновки. Отже, можемо стверджувати, що отримані результати можуть бути використані з метою прогнозування, профілактики та корекції синдрому емоційного вигорання, і професійних деструкцій педагогів фахівцями психологічної служби.

Подальші перспективи досліджень можуть полягати у виявленні ролі особистісних факторів і чинників освітнього середовища у розвитку

вигорання педагогів, а також виявлення взаємозв'язку окремих характеристик особистісної структури педагога з його індексом професійного вигорання.

Список використаної літератури

1. Бодров В.А. Психологічні основи професіознавства. Психологія. Підручник для гуманітарних вузів. / Під загальною ред. В. Н. Дружиніна. - СПб., 2001. - 354 с.2.
2. Бойко В.В. Енергія емоцій у спілкуванні: погляд на себе і на інших. М.: Інформац. вид. будинок «Філін», 1996. - 256с.
3. Васьковская СВ. Психологічні умови формування професійної самосвідомості майбутнього вчителя: Автореф. канд. психол. наук. - К., 1987. - 245 с.

ПРОБЛЕМА ВЫБОРА ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ МЕТОДИК В ИССЛЕДОВАНИИ ЭМОЦИЙ

УДК 159.9.072

Виталина Витальевна Брылевская,
*студентка IV-го курса, специальность «Психология»,
Донецкий национальный университет
(г. Винница)*

Актуальность исследования. Проблема эмоций является одной из главных в современной психологии. На изучение проблемы эмоций, на собственно психологическую её разработку оказывали влияние религия, эстетика и особенно этика. На сегодняшний день более изученными есть вопросы, которые касаются основных эмоциональных процессов. Нормальное функционирование и развитие личности невозможно без эмоций. Не до конца раскрытыми остаются вопросы, связанные с экспериментальным исследованием эмоций. Актуальность исследования, заключается в том, что с помощью эмоций человек способен передать другим свое душевное состояние, свои переживания, и тем самым раскрыть себя. Эмоции играют важную роль в жизни индивидуума, отражают субъективные реакции человека на воздействия внешних и внутренних раздражителей, и зависят от влияния многих факторов, в том числе и музыки.

Целью нашего исследования является изучение влияние музыки на эмоциональное состояние подростков.

Краткий анализ последних исследований. Следует отметить тот факт, что среди зарубежных исследователей в сфере эмоций имеется огромное количество разработок и проведено огромное количество исследований [1-5]. Так эмоции есть предметом исследования теорий: психоаналитической (Фрейд, Холт, Дал), интеллектуалистической (Спенсер), когнитивной (Арнольд); активационно-энергетической